

PHÒNG, CHỐNG LÃNG PHÍ TRONG “KỶ NGUYÊN VƯƠN MÌNH CỦA DÂN TỘC”

LÊ HÀ ANH TÂM

Ban Nội chính Tỉnh uỷ Quảng Trị

1. Nhận thức về “Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”, lãng phí trong “Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”

Tại Hội nghị lần thứ 10 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII khẳng định: “Với thế và lực đã tích lũy được sau 40 năm đổi mới, với sự đồng lòng, chung sức của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân, với những thời cơ, thuận lợi mới, dưới sự lãnh đạo sáng suốt của Đảng, chúng ta đã hội tụ đủ những điều kiện cần thiết và văn kiện Đại hội XIV phải đề ra được định hướng chiến lược, nhiệm vụ, giải pháp quan trọng để giải phóng toàn bộ sức sản xuất, phát huy tối đa nội lực, tranh thủ ngoại lực, lấy nguồn lực nội sinh, nguồn lực con người là nền tảng, khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo là đột phá để đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam” [1]. Với mục tiêu của “kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc” là “dân giàu, nước mạnh, xã hội xã hội chủ nghĩa, sánh vai với các cường quốc năm châu. Ưu tiên hàng đầu trong kỷ nguyên mới là thực hiện thắng lợi các mục tiêu chiến lược đến năm 2030, Việt Nam trở thành nước đang phát triển, có công nghiệp hiện đại, thu nhập trung bình cao; đến năm 2045 trở thành nước xã hội chủ nghĩa phát triển, có thu nhập cao; khơi dậy mạnh mẽ hào khí dân tộc, tinh thần tự chủ, tự tin, tự lực, tự cường, tự hào dân tộc, khát vọng phát triển đất nước; kết hợp chặt chẽ sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại” [2]. Để thực hiện và đạt được mục tiêu, chúng ta cần nhận thấy rằng trong kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, thế giới đang trong thời kỳ thay đổi có tính thời đại; khoa học công nghệ và cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư phát triển mạnh mẽ, tạo ra cả thời cơ và thách thức mới đối với mọi quốc gia - dân tộc. Sự phát triển của khoa học và công nghệ, trí tuệ nhân tạo đặt ra

thách thức nhưng cũng tạo ra nhiều cơ hội để Việt Nam phát triển vượt bậc hơn nữa. Chúng ta có nguồn lực, tiềm lực to lớn sau 40 năm đổi mới đất nước; có vị thế cao trên trường quốc tế, tham gia có trách nhiệm, hiệu quả vào việc duy trì hòa bình, ổn định trong khu vực và trên thế giới; đồng thời, tiếp tục kế thừa mục tiêu, định hướng chiến lược phát triển đất nước từ giai đoạn trước nhưng với chuyển biến mạnh mẽ, rõ rệt, hiệu quả. Và những điều đó cũng khẳng định rằng, việc quản lý, khai thác, sử dụng hiệu quả tránh lãng phí các tiềm lực, nguồn lực quốc gia là yêu cầu cần thiết, song hành.

Lãng phí là việc quản lý, sử dụng ngân sách nhà nước, vốn nhà nước, vốn đầu tư công, tài sản công, lao động, thời gian lao động trong khu vực nhà nước và tài nguyên, năng lượng, các nguồn lực khác của nền kinh tế vượt định mức, tiêu chuẩn, chế độ do cơ quan nhà nước có thẩm quyền ban hành hoặc việc quản lý, sử dụng không hiệu quả, không đạt được mục tiêu đã định hoặc tạo rào cản phát triển kinh tế, xã hội, bỏ lỡ thời cơ phát triển của đất nước [3]. Theo Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm: “Lãng phí tuy không lấy của công đút túi, song kết quả cũng rất tai hại cho Nhân dân, cho Chính phủ. Có khi tai hại hơn nạn tham ô”, song lãng phí hiện nay diễn ra khá phổ biến, dưới nhiều hình thức khác nhau, đã và đang gây ra nhiều hệ lụy nghiêm trọng cho phát triển (gây suy giảm nguồn lực con người, nguồn lực tài chính, giảm hiệu quả sản xuất, tăng gánh nặng chi phí, gây cạn kiệt tài nguyên, gia tăng khoảng cách giàu nghèo; gây suy giảm lòng tin của người dân với Đảng, Nhà nước, tạo rào cản vô hình trong phát triển kinh tế - xã hội, bỏ lỡ thời cơ phát triển của đất nước) [4]. Từ đó cho thấy, phòng, chống lãng phí trong “Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc” là yêu cầu xuất phát từ hậu quả, tác hại của tham nhũng, lãng phí, tiêu cực để lại trong thời

gian qua. Đây là nhiệm vụ chính trị trọng tâm, quan trọng trong mọi thời kỳ và cần phải được tiến hành kết hợp với các nhiệm vụ về kinh tế, văn hóa, xã hội, đối ngoại, an ninh, quốc phòng.

2. Phòng, chống lãng phí trong “Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”

Trước yêu cầu cần phải tăng cường tiềm lực, khơi dậy và phát huy tối đa các nguồn lực để đưa đất nước ta bước vào kỷ nguyên mới, thì công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, đặc biệt là công tác phòng, chống lãng phí là yêu cầu, nhiệm vụ khẩn trương, cấp bách nhằm tích lũy đủ tiềm lực, đạt mục tiêu đặt ra trong kỷ nguyên vươn mình. Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí không chỉ là yêu cầu của quản lý kinh tế hay kỷ luật hành chính, mà là mệnh lệnh chính trị cấp thiết, là biểu hiện trực tiếp của bản lĩnh, đạo đức và năng lực cầm quyền của Đảng [5]. Đồng thời, nguồn lực quốc gia là hữu hạn; tăng cường, phát triển kinh tế cũng hữu hạn, nếu không có ý thức tiết kiệm, phòng ngừa, đấu tranh chống lãng phí, cũng sẽ dẫn đến bị bào mòn, thất thoát hoặc tạo rào cản phát triển kinh tế - xã hội, bỏ lỡ thời cơ phát triển của đất nước và song hành việc phát huy, khai thác hiệu quả nguồn lực khu vực công, khu vực tư.

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng, cạnh tranh phát triển ngày càng gay gắt, mỗi nguồn lực đều mang ý nghĩa chiến lược. Để nắm bắt cơ hội, đẩy lùi thách thức, gia tăng mạnh mẽ nguồn lực quốc gia, công tác phòng, chống lãng phí cần được triển khai quyết liệt, đồng bộ với những giải pháp hữu hiệu, tạo sự lan tỏa mạnh mẽ, trở thành tự nguyện, tự giác của mỗi cán bộ, đảng viên và người dân, văn hóa ứng xử; trên cơ sở hệ thống các văn bản chỉ đạo, thể hiện rõ quan điểm của Đảng về phòng, chống lãng phí như: Nghị quyết số 04-NQ/TW ngày 21/8/2006 của Hội nghị lần thứ 3 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí; Kết luận số 21-KL/TW ngày 25/5/2012 của Ban Chấp hành

Toàn cảnh Hội nghị tổng kết công tác PCTNLPTC nhiệm kỳ Đại hội XIII của Đảng

(Nguồn internet)

Trung ương Đảng khóa XI về việc tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 04-NQ/TW ngày 21/8/2006; Chỉ thị số 21-CT/TW ngày 21/12/2012 của Ban Bí thư về việc đẩy mạnh thực hành tiết kiệm, chống lãng phí; Chỉ thị số 27-CT/TW ngày 25/12/2023 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thực hành tiết kiệm, chống lãng phí; Chỉ thị số 43-CT/TW ngày 10/4/2025 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thể chế hóa chủ trương, đường lối của Đảng về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực thành pháp luật nhà nước; Nghị quyết số 04-NQ/TW ngày 01/4/2026 Hội nghị Trung ương 2 khóa XIV về tiếp tục tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trong giai đoạn mới;... Trong “Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc” thiết nghĩ chúng ta cần phải xác định được 3C sau:

Cần phải có sự tham gia của cả hệ thống chính trị đối với công tác phòng, chống lãng phí; đẩy mạnh phòng, chống lãng phí phải tương đương với phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; thống nhất trong ý thức và hành động; gắn phòng, chống lãng phí với xây dựng, chỉnh đốn Đảng.

Chuyển từ trọng tâm “chống” sang “phòng

ngừa” là chính, là cơ bản, là lâu dài; tích cực, chủ động phòng ngừa, phát hiện và kiên quyết xử lý nghiêm minh, kịp thời.

Cần kế thừa truyền thống tốt đẹp của dân tộc; chủ động hợp tác quốc tế và tiếp thu có chọn lọc kinh nghiệm của nước ngoài phù hợp với Việt Nam.

Từ đó chúng ta thực hiện đồng bộ các giải pháp sau trong phòng, chống lãng phí:

Một là, tăng cường hiệu quả thực sự trong công tác thông tin, tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật về phòng, chống lãng phí.

Hai là, hoàn thiện thể chế, chính sách, pháp luật trong công tác quản lý trên mọi lĩnh vực, kể cả lĩnh vực phòng, chống lãng phí.

Ba là, gắn trách nhiệm đối với người đứng đầu và phát huy vai trò của người đứng đầu cấp ủy, thủ trưởng cơ quan, đơn vị đối với công tác phòng, chống lãng phí.

Bốn là, tăng cường tính hiệu quả của công tác kiểm tra, giám sát; duy trì và siết chặt kỷ luật, kỷ cương đối với đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức; xử lý nghiêm, kịp thời các cá nhân, tập thể có hành vi gây lãng phí.

Năm là, lan toả mạnh mẽ phong trào thực hành tiết kiệm, chống lãng phí; đưa thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trở thành “tự giác”, “tự nguyện” đối với mỗi con người và xoá bỏ chủ nghĩa hưởng thụ, ngăn chặn xu hướng xa hoa, lãng phí, đi đầu phải là các cấp ủy, chính quyền, doanh nghiệp, đơn vị, đoàn thể và đông đảo cán bộ, đảng viên.

3. Phòng, chống lãng phí trên địa bàn tỉnh Quảng Trị

Sau sáp nhập, vận hành chính quyền địa phương hai cấp, công tác phòng, chống lãng phí trở thành nhiệm vụ rất cần thiết. Bởi, tỉnh Quảng Trị mới có quy mô địa bàn rộng, trải dài tạo ra không gian phát triển lớn hơn nhưng đồng thời cũng đặt ra nhiều yêu cầu cao hơn trong quản lý, sử dụng, khai thác nguồn lực trên một số phương diện sau:

Thứ nhất, khối lượng tài sản công và nguồn lực nhà nước cần quản lý rất lớn

Sau sáp nhập và sắp xếp lại các cơ quan, đơn vị phát sinh việc thay đổi trụ sở, nơi làm việc,

phương tiện, trang thiết bị, đất đai và các tài sản công khác. Nếu không rà soát, phân loại và xử lý kịp thời, có thể xảy ra tình trạng trụ sở bỏ không, tài sản sử dụng không hết công suất, mua sắm trùng lặp hoặc tài sản xuống cấp, thất thoát.

Thứ hai, dễ phát sinh lãng phí trong quá trình sắp xếp, tổ chức bộ máy

Các cơ quan, đơn vị phải điều chỉnh chức năng, nhiệm vụ, cơ cấu tổ chức, biên chế và phương thức hoạt động sau sáp nhập, tinh gọn, vận hành chính quyền địa phương hai cấp. Nếu việc phân công nhiệm vụ không rõ ràng hoặc còn chồng chéo có thể dẫn đến nhiều đầu mối cùng thực hiện một công việc, tăng chi phí hành chính và làm giảm hiệu quả hoạt động. Vì vậy, phòng, chống lãng phí phải được thực hiện ngay từ khâu xây dựng, sắp xếp tổ chức bộ máy, phân bổ nguồn lực và xác định nhiệm vụ.

Thứ ba, tình trạng đầu tư dàn trải, trùng lặp sau khi mở rộng không gian phát triển

Để phù hợp với giai đoạn phát triển mới cần phải có quy hoạch đầu tư phù hợp; quy hoạch và tổ chức lại các dự án có quy mô lớn đáp ứng yêu cầu phát triển mới. Đây là cơ hội để phát huy lợi thế, nhưng cũng dễ dẫn đến nguy cơ phát sinh các dự án chưa thật sự cần thiết, đầu tư trùng lặp hoặc kéo dài gây lãng phí. Do đó, để tránh tình trạng đầu tư dàn trải, trùng lặp sau khi mở rộng không gian phát triển cần rà soát toàn bộ quy hoạch, chương trình và dự án đầu tư; xác định rõ thứ tự ưu tiên, khả năng bố trí vốn và hiệu quả kinh tế - xã hội trước khi quyết định đầu tư.

Thứ tư, tạo niềm tin của Nhân dân, nhất là sự kỳ vọng của người dân về hiệu quả của việc sáp nhập, tinh gọn và vận hành chính quyền địa phương hai cấp

Sau sáp nhập và sắp xếp lại các cơ quan, đơn vị sẽ làm cho bộ máy hoạt động nhanh hơn, hiệu quả hơn và tiết kiệm hơn. Do đó, thực hiện tốt phòng, chống lãng phí là cách thiết thực để chứng minh hiệu quả mọi khía cạnh trong thực hiện “Kỷ nguyên vươn mình”, nhất là tránh lãng phí trong việc quản lý, sử dụng, khai thác các nguồn lực của Nhà nước tại địa phương.

Thực tiễn sau một năm thực hiện cho thấy,

tỉnh Quảng Trị có nhiều thay đổi lớn theo hướng tinh gọn, hiện đại hơn; đã kiện toàn bộ máy, đẩy mạnh công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực gắn với cải cách hành chính, siết chặt kỷ luật công vụ tại các cơ quan và chính quyền cơ sở với nhiều kết quả nổi bật như: kiện toàn tổ chức và cơ chế chỉ đạo (ban hành đồng bộ các kế hoạch, chương trình hành động bám sát chỉ đạo của Trung ương ngay sau khi họp nhất không gian hành chính; phân định rõ trách nhiệm người đứng đầu cấp ủy, chính quyền địa phương hai cấp (tỉnh và 78 xã, phường, đặc khu) trong việc quản lý tài sản công và thực thi công vụ; Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tỉnh Quảng Trị đã lãnh đạo, chỉ đạo kịp thời, hiệu quả công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trên mọi mặt;...); siết chặt kỷ luật hành chính qua việc tăng cường kiểm tra, thanh tra công vụ tại các lĩnh vực nhạy cảm dễ phát sinh tiêu cực như đầu tư công, quản lý đất đai, tài nguyên và tài sản công sau sáp nhập (hiện đang giao cho Sở Nội vụ chủ trì thành lập đoàn kiểm tra liên ngành kiểm tra việc thực hiện trách nhiệm của người đứng đầu và của cán bộ trong thực thi nhiệm vụ, công vụ); đưa vào vận hành 77 Trung tâm Phục vụ hành chính công cấp xã, đẩy mạnh chuyển đổi số nhằm giảm thiểu phiền hà, ngăn chặn những nhiễu, tham nhũng vặt đối với người dân và doanh nghiệp; tập trung rà soát, tháo gỡ hoặc xử lý dứt điểm các công trình, dự án chậm tiến độ, có nguy cơ gây thất thoát vốn nhà nước trong giai đoạn

chuyển giao mô hình quản lý mới;... Tuy nhiên, cùng với những kết quả bước đầu, áp lực công việc ở các cấp, nhất là cấp xã đang trở thành thách thức lớn trong quá trình thực hiện, trong đó có công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực nói chung và phòng, chống lãng phí nói riêng. Bên cạnh những giải pháp chung, cấp ủy, chính quyền các cấp và Nhân dân trên địa bàn tỉnh cần thực hiện thêm các giải pháp sau để đạt mục tiêu đề ra trong “Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”:

Thứ nhất, tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai đồng bộ các giải pháp phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực của cấp ủy, chính quyền địa phương các cấp phù hợp với từng đặc trưng riêng của địa bàn, cơ quan, đơn vị, nhất là thực hiện đồng bộ các giải pháp phòng ngừa từ sớm, từ xa; các quy định của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực.

Thứ hai, đổi mới mạnh mẽ, linh hoạt công tác kiểm tra, giám sát, thanh tra theo hướng chủ động phòng ngừa, giám sát thường xuyên. Trong đó, cần tăng cường tự kiểm tra, giám sát ngay từ cơ sở, từ chi bộ; chủ động nhận diện, kịp thời phát hiện, xử lý các vụ, việc dư luận quan tâm về tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

Thứ ba, đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ở từng cơ sở và ngay nội tại cơ sở; phát huy vai trò giám sát của cơ quan dân cử và Nhân dân; nâng cao hiệu quả tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo trên địa bàn ■

Tài liệu tham khảo:

1. Nguyễn Xuân Trường (2025), *Phòng chống lãng phí để tăng cường tiềm lực quốc gia ở nước ta trong giai đoạn hiện nay và kinh nghiệm từ một số quốc gia trên thế giới*, tr.7-8.
2. Tô Lâm (2024), *Một số nội dung cơ bản về kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc; định hướng chiến lược đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc*, Tạp chí Cộng sản điện tử ngày 01/11/2024.
3. Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, *Hướng dẫn số 06-HD/BNCTW ngày 28/4/2025 về hướng dẫn một số nội dung trọng tâm về công tác phòng, chống lãng phí*.
4. Bài giảng của đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm tại lớp bồi dưỡng cán bộ quy hoạch Ủy viên Trung ương Đảng khóa XIV.
5. Trịnh Xuân Ngọc, Trưởng ban, Viện Khoa học xã hội và nhân văn quân sự, Học viện Chính trị; Vương Mạnh Hùng, Phó trưởng khoa, Học viện Cảnh sát nhân dân, Website <https://www.qdnd.vn>.
6. Các tài liệu tham khảo khác.